

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Viite: STM017:00/2018

Asia: Lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuja koskevan lain muuttamisesta

Psoriasisliitto – Psoriasisförbundet ry on psoriasisista sairastavien valtakunnallinen potilas-, kansanterveys- ja asiantuntijajärjestö. Liitto toimii edistääkseen psoriasisista sairastavien hyvää elämänlaatua ja heidän oikeuksiensa toteutumista, tekee psoriasisista tunnetuksi ja edistää asiallista suhtautumista psoriasisista sairastavia kohtaan. Se myös kehittää palveluja ja toimii psoriasisyhdistysten keskusjärjestönä. Psoriasisliittoon kuuluu yli 40 psoriasisyhdistystä, joissa on noin 14 000 jäsentä.

1. Yleiset säännökset

Psoriasisliitto näkee, että lakiluonnos selkeyttää monin tavoin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen perimistä ja niiden määräytymisen perusteita. **Liitto pitää hyvänä asiana sitä, että maakuntien itsemääräämisoikeutta rajoitetaan asiakasmaksujen kohdalla määrittämällä niille maksimitaso.** Positiivista on myös, että asiakasmaksuille ei ole määrätty minimitasoa vaan maakunta voi halutessaan ottaa käyttöön pienemmät maksut tai päättää olla perimättä maksuja tietyistä palveluista.

Liitto haluaa kuitenkin muistuttaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon potilaat ja asiakkaat eivät välttämättä ole yhdenvertaisessa asemassa palvelujen käyttäjinä, jos osa maakunnista perii muita pienemmät asiakasmaksut. Liitto haluaa korostaa, että nyt suunniteltua maakuntamallia pitää olla rohkeutta muuttaa tarvittaessa. Esimerkiksi silloin, jos pienimpien maakuntien tehtävä suoritua sosiaali- ja terveyspalvelujen riittävästä järjestämisestä näyttää mahdottomalta ilman asiakasmaksujen korotusta, on harkittava maakuntien yhdistämistä isommiksi kokonaisuuksiksi.

Pykälän 3 osalta liitto pitää hyvänä asiana, että maksuttomien ja maksullisten palvelujen rajapintaa selkeytetään linjaamalla, että muut kuin erikseen laissa mainitut palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia.

Pykälää 4 liitto pitää pääosin hyvänä ja kannatettavana. Pykälä selkeyttää asiakasmaksujen alentamista ja perimättä jättämistä sekä luo maakunnalle siihen vahvemman veloitteen. Psoriasisliiton, Reumaliiton, Allergia-, iho- ja astmaliiton sekä Crohn ja Colitis ry:n teettämässä tuoreessa, pitkäaikaissairausten kustannuksia koskevassa selvityksessä 1 900 vastaajasta vain 1 % kertoo, että asiakasmaksuja on heidän kohdallaan joskus alennettu tai jätetty perimättä. Asiakasmaksut, kuten muutkin sairautensa kustannukset, tuottavat saman selvityksen mukaan kuitenkin sairastavalle taloudellista taakkaa. Selvityksen vastaajista 18 % on tinkinyt asiakasmaksujen vuoksi muista välttämättömistä menoista kuten ruoasta. 12 % on siirtänyt maksun vuoksi sosiaali- tai terveydenhuoltoon menoa ja 8 % jättänyt käynnin maksun vuoksi kokonaan väliin.

Edellä mainitut tiedot huomioiden liitto pitää hyvänä asiana, että lakiluonnoksessa korostetaan maakunnan velvollisuutta alentaa tai jättää perimättä asiakasmaksut ennen toimeentulotuen myöntämistä.

Liitto kannattaa ehdotusta, jossa maakunta voisi myös oma-aloitteisesti alentaa asiakkaan maksua tai jättää sen perimättä. Liitto ehdottaa tähän momenttiin nykyistä vahvempaa kirjausta maakunnan velvollisuudesta: maakunnalla voisi olla velvollisuus harkita oma-aloitteista asiakasmaksun alennusta tai perimättä jättämistä aina silloin, kun on tiedossa, että asiakas saa toimeentulotukea. Tämä edistäisi toimeentulotukea saavien pitkäaikaissairaiden oikeuksien toteutumista.

2. Maksuttomat palvelut

Liitto kannattaa lakiluonnoksen ehdotusta siitä, että maksuttomat terveyspalvelut laajennettaisiin koskemaan alaikäisten käyntejä poliklinikalla. Toteutuessaan ehdotus parantaa erityisesti niiden perheiden tilannetta, joissa usealla perheenjäsenellä on jokin pitkäaikaissairaus. Alttius psoriasikseen periytyy, ja useissa perheissä sairaus koskettaa sekä vanhempia että lapsia. Myös sairautensa kulut kasautuvat tällaisissa perheissä usein moninkertaisiksi. Liitto pitää lakiluonnoksen ehdotusta parempana kuin nykytilaa, jossa alaikäisten asiakasmaksut lasketaan samaan maksukattoon huoltajan kanssa.

Liitto pitää hyvänä asiana myös sitä, että lakiluonnoksessa on selkeytetty mainintaa maksuttomista lääkärintodistuksista ja lausunnoista. Liitto toteaa, että nykyistä lakia sovelletaan vaihtelevasti, ja esimerkiksi psoriasista sairastavat ovat kuntoutukseen hakeutuessaan joutuneet maksamaan hakemuksen liitteeksi tarvittavasta lausunnosta. Selkeämpi kirjaus lakiin edistää psoriasista sairastavan oikea-aikaista kuntoutusta.

3. Maksukatto

Pykälän 1 osalta liitto toteaa, että nyt ehdotetun lain tulisi olla enemmänkin välivaihe siirryttäessä kohti yhtä yhtenäistä maksukattoa, johon lasketaan sekä lääkkeiden, asiakasmaksujen että sosiaali- ja terveydenhuollon matkakulujen aiheuttamat kustannukset.

Psoriasisliiton, Reumaliiton, Allergia-, iho- ja astmaliiton sekä Crohn ja Colitis ry:n teettämän tuoreen selvityksen mukaan 1 900 vastaajasta 36 % kokee pitkäaikaissairauden aiheuttamat kustannukset melko tai erittäin suurena taloudellisena rasitteena. Kohtalaisena rasitteena sairauden kuluja pitää 37 %. Tuloksista voidaan havaita, että taloudellinen rasite on selvästi suurin pienituloisimpien vastaajien kohdalla. Tästä huolimatta myös suuri osa keskituloisista vastaajista kokee sairauden vähintään kohtalaisena taloudellisena rasitteena. Lääkekustannukset ovat kyselyn perusteella suurin yksittäinen kuluerä, mutta myös asiakasmaksut luovat taloudellista painetta.

Suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän erilliset maksukatot ovat yhteenlaskettuna korkealla tasolla, kun summia verrataan esimerkiksi muihin Pohjoismaihin (lähde: THL). Järjestöjen tekemän selvityksen perusteella erityisesti psoriasisista sairastavat jättävät jonkin verran terveytensä kannalta tarpeellisia asioita tekemättä niiden kustannusten vuoksi. Tämä suuntaus ei edistä psoriasisista sairastavan terveyttä ja voi myös tuottaa pitkällä aikavälillä suuremmat kustannukset niin sairastavalle itselleen kuin yhteiskunnallekin. **Psoriasisliitto ehdottaa, että hallitus asettaa työryhmän selvittämään kokonaisuusmaksuton toteuttamista.**

Pykälän 1 osalta liitto pitää hyvänä asiana, että lakiluonnoksen perusteluissa on kiinnitetty huomiota monia pitkäaikaissairaita koskettavaan ongelmaan, jossa sairauden kulut kasautuvat alkuvuoteen, jolloin maksukattojen kertyminen alkaa alusta. Liitto toteaa, että asiakasmaksujen juokseva seuranta parantaisi erityisesti monen pitkäaikaissairaana taloudellista tilannetta.

Pykälän 2 osalta liitto kannattaa esitystä siitä, että suun terveydenhuollon käynnit ja hoitotoimenpiteet sisältyisivät pääsääntöisesti maksukattoon. Suun terveydenhuolto on keskeistä psoriasisin hoidossa, sillä hoitamaton tulehdus suussa ylläpitää kehon tulehdustilaa ja sitä myöten voi myös pahentaa psoriasisin oireita tai heikentää sisäisen lääkityksen tehoa.

Pykälän 3 osalta liitto pitää hyvänä asiana sitä, että maakunnille tulisi selkeä velvoite seurata asiakasmaksukaton täyttymistä ja informoida asiakasta katon tultua täyteen.

4. Tasasuuruiset maksut

Pykälän 1 osalta liitto huomauttaa, että lakiluonnoksen kirjaus, jonka mukaan sosiaali- ja terveyskeskusmaksu perittäisiin joka lääkärikäynniltä, voi heikentää niiden potilaiden asemaa, joilla käyntejä tulee runsaasti. Nykyinen laki sallii sen, että asiakas voi valita terveyskeskukseen vuosimaksun, joka tasaa paljon palveluja käyttävien kuluja. Nykyinen laki rajoittaa lisäksi maksullisten terveyskeskuskäyntien määrää vuodessa.

Lisätietoja antavat:

Sonja Bäckman, toiminnanjohtaja, 040 8272 106, sonja.backman@psori.fi

Hanna Karhunen, vaikuttamistyön asiantuntija, 040 455 9072, hanna.karhunen@psori.fi

Psoriasisliitto – Psoriasisförbundet ry

Sonja Bäckman, toiminnanjohtaja